

Enflasyonla mücadele için ağır fatura ödediklerini söyleyen İSO Başkanı Bahçivan:

SANAYİCİNİN KANI CANI KALMADI

Enflasyonla mücadele programı kapsamında artık sanayicinin mücadele gücünün kalmadığına işaret eden iş dünyası, yükün hafifletilmesini ve politikaların gözden geçirilmesini talep etti

Sayime
BAŞÇI

SON 3 yıldır enflasyonla mücadele programında ağır fatura ödediklerini ve her türlü tavizi verdiklerini kaydeden sanayi sektörü, savaşların da ekonomideki etkisinin görülmeye başladığını belirterek "Artık bizden bir şey beklemeyin" mesajını verdi.

Enflasyonla mücadele konusunda en büyük fedakarlığı sanayicinin üstlendiğine dikkat çeken **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Orta Vadeli Program'ın temel amacı enflasyonu çözmek ve arzu ettiğimiz finansal istikrarı sağlamak.

Bizden kaynaklanmayan enflasyonun çözümünde sanayici olarak savaş, mücadele ve dayanma gücü gösterdik fakat içine girmiş olduğumuz durum, bu programla ilgili değerlendirme ve tespitlerimizi gözden geçirme mecburiyeti veriyor. Tekrar sanayici üze-

rinden, ihracatçı üzerinden enflasyona mücadele verme konusunda gücümüz kalmadı. Herkesin bunu bu şekilde anlaması lazım. Türk sanayicisi, Türk ihracatçısı rekabettinden, maliyetinden taviz verdi. Artık bu mücadele sürecinde bizden beklenecek ne bir kan var ne de bir can var" diye konuştu.

YÜK HAFİFLETİLMELİ

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD) tarafından 74'üncüsü düzenlenen AYMOD Ayakkabı Moda Fuarı'nda konuşan **Erdal Bahçivan**, ABD İran savaşının ekonomik tahribatının etkilerinin görülmeye başladığını kaydetti.

Bu süreçte emek yoğun sektörlerin de desteklenmesi gerektiğini aktaran Bahçivan, cumartesi günü Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in misafirleri olacağını ve programla ilgili tüm tespitleri Bakan Şimşek'e ileteceklerini söyledi. Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe ise "Sanayinin üzerine kurulmuş olan bu enflasyon yükünün hafifletilmesi lazım" dedi.

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyonla yeni bir mücadelenin yükünü alamayacaklarını belirterek, "Türk sanayicisi ve ihracatçısı 3 yıldır bu mücadeleyi fazlasıyla verdi" dedi.

Politikalar güncellenmeli

SON 2 yıl içinde dolar ve enflasyon arasındaki makasın açıldığını ve makroekonomik politikaların yeniden güncellenmesi gerektiğini kaydeden Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği Başkanı Berke İçten "Dolar ve enflasyon arasındaki makasın kapanması gerektiğini düşünüyoruz. Büyüme kompozisyonunda iç talepten çok dış talebi önceliklendirecek bir makas değişimine ihtiyaç var" dedi. Savaş ortamının fırsatçılığı ve hammadde tedarik zorluğunu ortaya çıkardığını kaydeden İçten, "Bu yıl ithalat ve ihracatta dengelenme yılı olacağını öngörüyoruz" diye konuştu.

Avrupa'nın en büyük ayakkabı moda fuarı İSTANBUL'DA AÇILDI

Alanında Avrupa'nın en büyük etkinliği olma özelliği taşıyan AYMOD Uluslararası Ayakkabı Moda Fuarı'nın 74'üncüsü kapılarını açtı.

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD) İstanbul Fuar Merkezi'nde düzenlenen ve 251 yabancı 200'den fazla firmanın katıldığı fuarda, 2026/2027 sonbahar/kış koleksiyonları görücüye çıktı.

Ticaret Bakanlığının desteğiyle gerçekleştirilen ve 5 bin yabancı olmak üzere 20 bine yakın profesyonelin ziyaret etmesi beklenen fuarın açılışı için tören düzenlendi.

Törende konuşan Ticaret Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan, Türkiye'de artık dünyanın ve Avrupa'nın en büyük fuarlarının düzenlenebildiğini belirterek, dünyanın dört bir yanından iş insanının herhangi bir zorluk yaşamadan buraya gelebildiğini söyledi.

Orta Doğu ve Körfez bölgesinde yaşanan son gelişmelere ve küresel anlamdaki belirsizliğe rağmen Türkiye'de güven ve huzur ortamının bulunduğu vurgulayan Gürcan, "Bu güven ortamını ticaretimize ve iş dünyasına yansıtacağız. Ekonomimiz her geçen yıl büyüyerek kendisini geliştiriyor. Son 22 çeyrek, yani tam 5,5 yıldır Türkiye ekonomisi büyümesini sürdürüyor." dedi.

"İHRACATÇILARA DESTEKLERİMİZ DEVAM EDİYOR"

Gürcan, Türk deri ve ayakkabı sektörünün köklü üretim geleneği, güçlü sanayi altyapısı ve tasarım kabiliyeti sayesinde geçen yıl 1,8 milyar dolar ihracat yaptığını kaydetti.

Bu alanda 2025'te düşüş yaşandığını dile getiren Gürcan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Daralmanın sebeplerini tespit etmek ve tedbirler almaya devam edeceğiz. Gerek küresel ölçekte artan risk algısı ve uluslararası konjonktürde yaşanan belirsizlikler gerekse önde gelen ihracat pazarlarında ortaya çıkan talep daralmaları deri ve ayakkabı sektörümüzün açısında zor geçen yılları da beraberinde getirmiştir. Üretim yapısı, tasarım gücü ve hızlı üretim kabiliyeti sayesinde Türk deri ve ayakkabı sektörü yaklaşık 200 ülke ve bölgeye ihracat gerçekleştiren, küresel tedarik zincirlerinde önemli konumda bulunan bir sektör haline gelmiştir. Bu sayede sektörümüzü istihdam ve ülkemizin ihracat hedeflerine önemli katkılar sunmuştur ve sunmaya devam edecektir."

Gürcan, ihracatçılara Türk Edimbank, İhracat Geliştirme AŞ ve Türk Ticaret Bankası gibi mekanizmalar sayesinde sunulan desteklere ilişkin veriler paylaşarak, "Tüm bu çabalardan da anlaşılacağı üzere ihracatçıların finansmana erişimi bakanlığımız için en öncelikli gündem maddelerinin başında gelmekte olup, fi-

Mahmut Gürcan

nansman konusunu hassasiyetle takip ettiğimizi de belirtmek istiyoruz." açıklamasında bulundu.

İç ve dış ticaretin gelişmesi ve büyümesi ile ticari hayatın sorunsuz şekilde işlenmesini sağlamak amacıyla atıkları adımlardan bahseden Gürcan, tüketicilerin korunması amacıyla hayata geçirdikleri faaliyetleri anlattı.

"EMEK YOĞUN SEKTÖRLERE DESTEK ARTIRILMALI"

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe de ayakkabı, deri, deri mamulleri, hazır giyim, tekstil, halı ve mobilya gibi emek yoğun sektörlerle sunulan desteklerin artırılması çağrısında bulundu.

Gültepe, "Bu sektörlerin güçlerini geri kazanması için daha fazla desteğe ihtiyacımız var. Çünkü gerçekten rekabetsizlikte büyük problem var ki bunu da ayakkabı sektörü yaşıyor. (ABD ve İsrail ile İran arasındaki) Savaş başlamadan önceki politikalarla savaş dönemindeki politikaların değişmesi gerekiyor. Daha fazla destek verilmesi, daha fazla istişare gerekiyor." dedi.

Ayakkabı sektörünün Ticaret Bakanlığının destek ve koruma önlemleri sayesinde bir nebze de olsa nefes aldığı anlatılan Gültepe, önceki yıllarda ulaşılan üretim seviyesini tekrar kazanmayı amaçladıklarını sözlerine ekledi.

"ENFLASYONU ÇÖZME PROGRAMINDA EN BÜYÜK FEDAKARLIĞI SANAYİCİMİZ ÜSTLENDİ"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Brdal Bahçivan** ise fuarın 37 yıldan beri istikrarlı ve sürdürülebilir şekilde düzenlenmesinin büyük başarı olduğunu söyledi.

ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaşın oluşturduğu ekonomik tahribatın hayatlarına girmeye başladığını dile getiren Bahçivan, "Bu durum Türkiye ekonomisi için de şu anda derinden etkileme noktasındaki ilk işaretleri vermeye baş-

Mustafa Gültepe

ladı." dedi.

Bahçivan, Türkiye'de yaklaşık 3 yıldır Orta Vadeli Program'ın (OVP) uygulandığını anmsatarak, şu açıklamalarda bulundu:

"OVP'nin temel amacı enflasyonu çözmek ve arzu ettiğimiz finansal istikrarı sağlamak. Enflasyonu çözmeye programında da en büyük fedakarlığı **sanayicimiz** üstlenmiş vaziyette. Bizden kaynaklanmayan bir enflasyonu çözümü ve problemi noktasında **sanayi** sektörü olarak yoğun bir sabır, mücadeleyi ve dayanma gücünü bugüne kadar gösterdik, göstermeye de gayret ediyoruz. Fakat bu içine girdiğimiz durum, bu programla ilgili bütün değerlendirmeye ve tespitlerimizi tekrar gözden geçirme mecburiyetini bize veriyor."

Bahçivan, şu anda emek yoğun sektörlerin desteklenmesinin çok önemli olduğunu altını çizerek, "Rekabeti sürdürürebilmek noktasında destekler ve teşvikler özellikle emek yoğun sektörler üzerinde daha fazla yoğunlaşmalı. Bunlar, gerek kredi mekanizması gerek istihdamı destekleme gerek farklı teşvikler gerekse vergiye dönük teşviklerle bir modele dönüştürülmeli." diye konuştu.

"TÜRKİYE'DE FUARLAR, ÜRETİM, İHRACAT DEVAM EDİYOR"

İSO Başkanı Bahçivan, bu süreçte üreticilere de nitelikli ve katma değeri yüksek üretim yapma gibi görevler düştüğünü belirterek, sözlerini şöyle tamamladı:

"Bütün olumsuzluklara rağmen fuar da ne bir iptal olmuş ne bir vazgeçen olmuş. Bu da büyük başarı. Türkiye'miz bu coğrafyada, böylesi bir ortamda dünyanın farklı noktalarından gelen insanları güven ve huzur içerisinde misafir etme noktasında bir markaya sahip. Bunu da değerlendirmemiz ve aramızdaki tüm yabancı konuklarımızı, misafirlerimize çok güçlü anlatmamız gerekiyor. Hangi koşullarda olursa olsun bu ülkede hayat, fuarlar, üretim, ihracat devam ediyor. Bu da bizim dosta düşmana karşı göstermemiz gereken elimizdeki en önemli marka

gücümüz."

İstanbul Vali Yardımcısı Cengiz Karabulut da ayakkabı sektörünün Türkiye'nin üretim gücünü, tasarım kabiliyetini ve ihracat potansiyelini en iyi yansıtan alanlardan birisi olduğunu belirterek, "Bu fuar yalnızca ticari organizasyon değil, aynı zamanda yeniliklerin, işbirliklerinin ve küresel vizyonun bir göstergesidir." dedi.

TASD Başkanı Berke İçten de fuarın 37 yıldır senede iki defa olmak üzere aralıksız düzenlendiği bilgisini paylaşarak, "Fuarımızın 74'üncüsünde, 26 bin metrekarelik alanda, 251 yabancı olmak üzere 200'ün üzerinde katılımıyla sonbahar ve kış koleksiyonlarını sergilemek üzere ziyaretçilerle bir aradayız. Ticaret Bakanlığımızın da destekleriyle B2B alm heyeti organizasyonu kapsamında yaklaşık 600 yabancı satın alma profesyonelinin otel ve uçak masrafları ödenecek fuara katılımı sağlanmıştır." şeklinde konuştu.

Ticaret Bakanlığının AYMOD'u prestijli fuar kapsamına almasını ve daha yüksek teşvik vermesinin öneminden bahseden İçten, Rusya-Ukrayna savaşını bitmeden ABD ve İsrail'in İran'a saldırısıyla başlayan yeni kanışıklığın yol açtığı olumsuzlukları anlattı.

İçten, bu süreçte ayakkabı gibi pek çok emek yoğun sektörün zorlandığını belirterek, olumsuzlukları nedeniyle maliyet avantajını kaybettiklerini, bu yüzden ayakkabı sektörünün 2023 yılında dış ticaret açığı vermeye başladığını söyledi.

Ticaret Bakanlığının e-ihracat platformlarından gelen ve kanseröjen maddeler içeren ayakkabı ithalatına yönelik kısıtlamaları sonrası ithalatın düşme eğilimine girdiğini kaydeden İçten, ancak ihracatta ve üretimde henüz dengelenme olmadığını bildirdi.

Yıllık 550 milyon çift üretim gerçekleştiren ayakkabı sektörünün şu anda 400 milyon çiftin altına gerilediğini anlatan İçten, "Özellikle savaş konjonktüründe ham madde tedarikindeki zorlukların ve birtakım fırsatçıların ortaya çıktığı günlerde Ticaret Bakanlığımızın buna izin vermediğini biliyor ve bunu yakından takip ettiklerini görüyoruz. Özellikle ayakkabı ihracatımız ve üretimimiz noktasında bu senenin bir dengelenme yılı olacağını öngörüyoruz ve bekliyoruz." açıklamasını yaptı.

"BU DÖNEMDE TÜRKİYE'NİN ÖNE ÇIKMA POTANSİYELİ VAR"

Berke İçten, özellikle artan navlun fiyatları ve Uzak Doğu'dan tedarikte zorluklar yaşama ihtimali karşısında pazarın yakın olan ve güçlü üretici konumunda ki Türkiye'nin öne çıkma potansiyeli ve avantajının bulunduğunu vurguladı.

Bu potansiyelin maliyet avantajıyla desteklenmesi gerektiğini altını çizen İçten, ayakkabıda kullanılan bazı ham maddelerin ithalatındaki vergilerin kaldırılması çağrısında bulundu.

Açılış konuşmasının ardından fuarın açılış kurdelesini senen Bakan Yardımcısı Gürcan ve beraberindekiler, sonrasında gezdikleri alanı inceledi.

Fuar, 28 Mart'a kadar gezilebilecek.

Avrupa'nın en büyük ayakkabı moda fuarı İstanbul'da açıldı

Alanında Avrupa'nın en büyük etkinliği olma özelliği taşıyan AYMÖD Uluslararası Ayakkabı Moda Fuarı'nın 74'üncüsü kapılarını açtı.

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD) İstanbul Fuar Merkezi'nde düzenlenen ve 25'i yabancı 200'den fazla firmanın katıldığı fuarda, 2026/2027 sonbahar/kış koleksiyonları görülmeye çıktı.

Ticaret Bakanlığının desteğiyle gerçekleştirilen ve 5 bini yabancı olmak üzere 20 bine yakın profesyonelin ziyaret etmesi beklenen fuarın açılışı için tören düzenlendi. Ticaret Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan, Türkiye'de artık dünyanın ve Avrupa'nın en büyük fuarlarının düzenlenebildiğini belirterek, dünyanın dört bir yanından iş insanının herhangi bir zorluk yaşamadan buraya gelebildiğini söyledi. Gürcan, "Bu güven ortamını ticaretimize ve iş dünyasına yansıtmalıyız. Ekonomimiz her geçen yıl büyüyerek kendisini geliştiriyor. Son 22 çeyrek, yani tam 5,5 yıldır Türkiye ekonomisi büyümesini sürdürüyor." dedi.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe de ayakkabı, deri, deri mamulleri, hazır giyim, tekstil, halı ve mobilya gibi emek yoğun sektörlerle sunulan desteklerin artırılması çağrısında bulundu.

Gültepe, "Bu sektörlerin güçlerini geri kazanması için daha

fazla desteğe ihtiyacımız var. Çünkü gerçekten rekabetçilikte büyük problem var ki bunu da ayakkabı sektörü yaşadı. (ABD ve İsrail ile İran arasındaki) Savaş başlamadan önceki politikalarla savaş dönemindeki politikaların değişmesi gerekiyor. Daha fazla destek verilmesi, daha fazla istişare gerekiyor." dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** ise fuarın 37 yıldan beri istikrarlı ve sürdürülebilir şekilde düzenlenmesinin büyük başarı olduğunu söyledi.

ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaşın oluşturduğu ekonomik tahribatın hayatlarına girmeye başladığını dile getiren Bahçıvan, "Bu durum Türkiye ekonomisini de şu anda derinden etkileme noktasındaki ilk işaretleri vermeye başladı." dedi.

TASD Başkanı Berke İçten de fuarın 37 yıldır senede iki defa olmak üzere aralıksız düzenlendiği bilgisini paylaşarak, "Fuarımızın 74'üncüsünde, 26 bin metre-karelik alanda, 25'i yabancı olmak üzere 200'ün üzerinde katılımcıyla sonbahar ve kış koleksiyonlarını sergilemek üzere ziyaretçilerle aradayız. Ticaret Bakanlığımızın da destekleriyle B2B alım heyeti organizasyonu kapsamında yaklaşık 600 yabancı satın alma profesyonelinin otel ve uçak masrafları ödenerek fuara katılımını sağlanmıştır." şeklinde konuştu.

Türkiye'nin tekstil gücü ödülleriyle taçlandırıldı

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) tarafından düzenlenen 2025 yılı başarılı ihracatçıların ödül töreni, sektörün Türkiye ekonomisindeki kritik rolünü bir kez daha gözler önüne serdi. Törene İstanbul Valisi Davut Gül, Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, **İSO Başkanı Erdal Bahçivan** ve sektör temsilcileri katıldı. Toplam 574 ödül sahiplerini bulurken, 5 Yıldız, 26 Platin, 28 Altın, 66 Gümüş, 258 Bronz ve 191 Başarı ödülü takdim edildi.

İTHİB Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Öksüz, "2025 yılı; artan üretim maliyetleri, küresel durgunluk, daralan talep ve jeopolitik riskler nedeniyle oldukça zorlu bir yıl oldu. Tüm bu olumsuzluklara rağmen tekstil sektörü ihracatımız, 2025 yılında 11,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti." dedi.

Sektörün en büyük ihracat pazarı olan AB'deki daralmanın sektörü ciddi şekilde etkilemesine rağmen pazar paylarını korumaya çalıştıklarını vurgulayan Ahmet Öksüz, "Sektörümüzün en büyük 2'nci ihracat pazarı olan ABD pazarında ise önemli bir ivme yakaladık. 2025 yılında 800 milyon dolara yaklaşan ihracatımızla ABD'nin 8'inci büyük tedarikçisi konumundayız. Son 5 yılda payımızı yüzde 1,6'dan

yüzde 3,2'ye çıkardık. Hedefimiz ise ABD'nin en büyük 5 tedarikçisi arasına girmek. Önümüzdeki süreçte küresel faizlerin düşüş eğilimine girmesiyle birlikte bu hedefimize ulaşacağımıza yürekten inanıyoruz." diye konuştu.

Bugün "durgunluk" olarak tanımlanan dönemlerin aslında sektörlerin kendini yeniden tanımladığı kritik eşikler olduğunu söyleyen Ahmet Öksüz, lojistik sorunların ve tedarik zincirlerindeki kırılmaların yerli üretimin önemini bir kez daha ortaya koyduğunu, haksız rekabete karşı sektörün korunmasının ne kadar elzem olduğunu gösterdiğini dile getirdi. Diğer taraftan ABD'nin ilave gümrük vergilerini devreye almasının ve en büyük ihracat pazarı olan Avrupa Birliği'nin yeni ticaret anlaşmalarının Türkiye gibi üretici ülkeleri Asya için hedef pazar hâline getirdiğini kaydeden Ahmet Öksüz,

"Bu nedenle dahilde işleme rejiminde yaşanan suistimallerin engellenmesi için şahit numune alınması, hâlihazırda bakanlığımızın titizlikle üzerinde çalıştığı menşe sapmasıyla daha etkin mücadele edilmesi gibi yerli üretimi etkileyen konularda adımlar atılması büyük önem taşıyor. Unutulmamalıdır ki milyarlarca dolarlık yatırımla oluşmuş ve ülkemizin **sanayi** hafızası konumundaki sektörümüzden Türkiye'nin vazgeçme lüksü yoktur." ifadelerini kullandı. TİM Başkanı Mustafa Gültepe, tekstil ve hazır giyim sektörlerinin yalnızca ihracat rakamlarıyla değil, üretim gücü, istihdam kapasitesi ve küresel rekabetteki direnciyle Türkiye ekonomisinin temel taşlarından biri olduğunu belirtti. Gültepe, sektörün güçlü altyapısı ve hızlı teslim kabiliyeti sayesinde küresel krizleri aşabilecek kapasitede olduğunu ifade etti.

Su krizi üretim ve rekabeti yeniden şekillendiriyor

ISO Yeşil Gündem Sohbetleri'nin 17'ncisinde suyun geleceği masaya yatırıldı. Ortaya çıkan tablo net: Su artık yalnızca çevre gündeminin değil; **sanayinin**, tarımın, kentlerin ve rekabet gücünün merkezindeki başlıklardan biri.

YAKIN PLAN
DİLEM ERYAR
ÖNLÜ
dilem.eryar@iseb.com.tr

İstanbul **Sanayi** Odası'nın Yeşil Gündem Sohbetleri serisinin 17'ncisi, "Suyun Geleceği ve Sürdürülebilir Üretim" başlığıyla gerçekleştirildi.

ISO Yönetim Kurulu Üyesi ve Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı Sultan Tepe'nin evsahipliğinde düzenlenen etkinliğin konuk konuşmacısı, Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürü Afre Sever oldu.

Moderatörlüğünü üstlendiği panelde ise farklı alanlardan uzmanlar, suyu çevresel bir sorun olmaktan ötesinde ekonomik, stratejik ve toplumsal bir kırılma hattı olarak ele aldı.

Doğru teknoloji ve izleme ile sanayide yüzde 50 su tasarrufu mümkün

Toplantının açılışını yapan **Sultan Tepe**, suyun ekonomik kalkınma, toplumsal refah ve **sanayinin** üretiminin temel unsurlarından biri olduğunu vurguladı. İklim değişikliği, nüfus artışı ve kontrolsüz tüketimin su kaynakları üzerindeki baskısını giderek artırdığını

söyleyen Tepe, küresel su krizinin artık rakamlarla daha da çarpıcı hale geldiğine dikkat çekti. Öyle ki, Birleşmiş Milletler verilerine göre 2,2 milyar insan güvenli içme suyunu eritemiyor. 3,5 milyar insan güvenli sanitasyon hizmetlerinden yoksun yaşıyor. Türkiye'de kişi başına düşen su miktarının yakın gelecekte 1000 metreküp seviyelerine gerileyecek olması da riskin ne kadar yaklaştığını gösteriyor. Tepe, **sanayide** doğru teknoloji ve izleme sistemleriyle yüzde 50'ye varan su tasarrufunun mümkün olduğunu da hatırlattı.

"Kriz yönetiminin risk yönetimine geçmek zorundayız"

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürü Afre Sever'in konuşması ise su krizinin teknik bir başlıktan çok daha fazlası olduğunu ortaya koydu. Sever, iklim değişikliğinin en sert etkisinin su kaynakları üzerinde görüldüğünü, Türkiye'nin de hem miktar hem kalite açısından ciddi risklerle karşı karşıya olduğunu söyledi. Organize **sanayinin** bölgelelerinden tarımsal üretime kadar her alanda "suya göre planlama" yapılması gerektiğini vurgulayan Sever, atık suyun yeniden kullanıma, yağmur suyu hasadı ve dijital yönetim sistemlerinin artık ertelenemeyecek araçlar olduğunu belirtti. En dikkat çekici cümlesi ise şu oldu: "Kriz yönetiminin risk yönetimine geçmek zorundayız."

İklim bilimi su politikalarıyla birlikte düşünülmeli

Panelde ise suyun yalnızca doğa ile ilgili değil; planlama, **sanayi**, veri, teknoloji, kamu politikası ve şirket stratejisiyle doğrudan ilgili olduğu daha net biçimde ortaya kondu.

İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü'nden Prof. Dr. Ömer Lütfi Şen, konunun iklim boyutunu değerişlendirdi. Yağış rejimindeki düzensizlik, artan kuraklık ve taşkın riskleriyle birlikte su yönetiminin daha kırılabilir hale geldiğini ifade eden Şen, bu çerçevede iklim biliminin su politikalarıyla birlikte düşünülmesi gerektiği mesajını verdi.

İÖ Çevre Çözümleri Yönetici Ortağı Prof. Dr. Erdem Görğün'ün temsil ettiği eksen, su yönetiminin çevresel altyapı ve sistem tasarımı boyutuydu. Tartışmanın bu bağlamda, suyun yalnızca temin edilmesi değil, arıtılması, geri kazanılması, yeniden kullanılması ve endüstriyel süreçlerle entegre biçimde ele alınması gerektiği fikri öne çıktı.

Sadece daha az değil, daha akıllı tüketim

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü Su Verimliliği Daire Başkanı Ashhan Korkmaz'ın temsil ettiği eksen ise verimlilik oldu. Panelde suyun etkin kullanımının artık tercihten çok zorunluluk haline geldiği vurgulandı. Özellikle üretim süreçlerinde ölçüm, izleme ve kayıp-kaçakların azaltılması; **sanayi** ve tarımda verimliliğin en kritik parametrelerinden biri konumunda. Bu yaklaşım, su yönetimini yalnızca daha az tüketmek olarak değil; aynı üretimi daha az suyla, daha akıllı sistemlerle ve daha yük-

3 temel mesaj

- Türkiye su stresi altındaki bir ülke ve bu gerçek artık ertelenilebilir değil.
- İklim değişikliği su meselesini daha karmaşık ve daha kırılabilir hale getiriyor.
- Su, üretim ve rekabet gücü açısından yeni dönemin belirleyici göstergelerinden biri haline geliyor.

sek izlenebilirlikle yapılabilmek olarak tanımlıyor.

Ortak sorumluluk ve uzun vadeli planlama gerekiyor

Türkiye Su Enstitüsü Politika Geliştirme Koordinatörü Dr. Tuğba Evrim Maden'in bulunduğu hat ise politika geliştirme ve yönetim boyutuydu. Suya dair kararların kentleşmeden tarıma, **sanayiden** ticarete kadar pek çok alana etkilendiğine dikkat çeken Maden, konunun artık dar bir kamu politikası alanı olmaktan çıkıp kalkınma modelinin parçası haline geldiğini, bu nedenle su yönetiminde dikkatli uygulamalar yerine bütünlük çözümlerine gerektiğini ifade etti.

Ulker Bisküvi Sürdürülebilirlik Direktörü Ahmet Burak Başpınar, **sanayi** açısından suyun artık yalnızca bir maliyet kalemi değil, doğrudan bir risk ve rekabet unsuru olduğuna dikkat çekti. Başpınar'a göre üretimin sürekliliği, yatırım kararları ve ihracat süreçleri giderek daha fazla su yönetimi performansına bağlı hale geliyor. Suyu iyi yöneten şirket yalnızca çevresel açıdan değil, ticari açıdan da daha güçlü bir pozisyona yerleşiyor.

Blueit Su Yönetimi Platformu Kurucusu Hülya Tomak'ın bulunduğu eksen ise teknolojiydi. Panelde dijital izleme sistemleri, veri temelli yönetim, geri kazanım uygulamaları ve döngüsel kullanım modelleri, su krizine karşı en somut araçlar arasında sayıldı. Su meselesi çoğu zaman yalnızca kuraklık ya da altyapı yetersizliği üzerinden konuşulsa da, veriyi desteklenmeyen, gerçek zamanlı izlenmeyen ve teknolojiyle güçlendirilmeyen bir su yönetiminin sürdürülebilir olması giderek zorlaşıyor.

Geleceğin değil, bugünün yönetim sınavı

Su yönetimi artık yalnızca çevrecilerin ya da uzman bürokrasinin konuştığı bir alan değil; **sanayicinin**, yatırımcının, belediyenin, çiftçinin ve tüketicinin ortak gündemi.

Ve su krizi geleceğin meselesi değil, bugünün yönetim sınavı. Ve bu sınav yalnızca ne kadar suyumuz kaldığıyla değil, elimizdeki suyu ne kadar akıllı, adil ve verimli yönettiğimizle ilgili. İSO'daki buluşma, bu yüzden sadece bir farkındalık toplantısı değil; Türkiye'nin üretim modelini, kalkınma yaklaşımını ve rekabet eşliğini yeniden düşünmesi gerektiğini hatırlatan güçlü bir uyarı niteliği taşıyor.*

İhracat ve üretim cephesinde alarm!

Savaş hasarı

Savaşla birlikte Körfez bölgesine deniz ve hava kargo yoluyla ulaşım kesintiye uğradı

Bölgeye yönelik ihracattaki düşüş yüzde 50'ye yaklaştı

Ortadoğu'daki savaşın ekonomiye olumsuz etkileri giderek belirginleşiyor. Körfez bölgesine ihracattaki düşüşün 23 Mart itibarıyla yüzde 48'i aştığı belirtiliyor. TİM Başkanı Mustafa Gültepe, savaş koşullarında sektörlerin güçlü kalmasının önemine işaret ederek, "sanayicinin üzerindeki enflasyon yükünün kaldırılması gerektiğini" söyledi. "Savaşın ekonomik tahribatı ciddi anlamda hayatımıza girdi" diyen İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, sanayici ve ihracatçının enflasyonla müca-

deleye destek verecek gücü kalmadığını dile getirdi. Bahçıvan, "Rekabetten, maliyetten yatırımdan taviz verdik ama artık bu mücadelede bizden beklenecek ne kan ne de can var" dedi. ASO Seyit Ardıç ise "Savaşın sadece sınır hattını değil, üretim bantlarını da titreten bir dalgaya dönüştüğü" uyarısında bulundu. Lojistik sektörü temsilcileri de, ihracat yükünün alternatif rotalara yöneldiğini ancak artan navlun ve operasyon maliyetlerinin sevkiyatları yavaşlattığını bildiriyor. /02-11

Ihracat ve üretim cephesinde savaş alarmı!

Ortadoğu'daki savaşın ekonomiye olumsuz etkileri giderek belirginleşiyor. İhracattaki düşüşün 23 Mart itibarıyla yüzde 48'i aşığı belirtiliyor. TIM Başkanı Mustafa Gültepe, savaş koşullarında sektörlerin güçlü kalmasını önüne işaret ederek, "Sanayicinin üzerindeki enflasyon yükünün kaldırılması gerektiğini" söyledi.

"Savaşın ekonomik tahribatı ciddi anlamda hayatımıza girdi" diyen ISO Başkanı Erdal Bahçivan, sanayicinin ve ihracatçının enflasyonla mücadelede destek verecek gücü kalmadığını dile getirdi. ASO Seyit Ardic ise "Savaşın sadece sınır hattını değil, üretim bantlarını da titreten bir dalgaya dönüştüğü" uyarısında bulundu.

Ardıç: Savaş sadece sınır hattını değil, üretim bantlarını da titreten bir dalgaya dönüştü

ASO Mart ayı Meclis toplantısında konuşan Başkan Seyit Ardic, yılın ilk çeyreğini geride bırakırken küresel risk algısının daha da derinleştiğine dikkat çekerek, ABD ve İsrail'in İran'a saldırılarıyla başlayan Körfez ülkelerine de yayılan sürecin, sadece bölgesel güvenliği değil, enerji arz güvenliğini, ticaret yollarını ve küresel ekonomik dengeleri de sarstığını söyledi. Enerji fiyatlarında yaşanan hızlı yükselişin küresel enflasyon baskısını yeniden arttıracak bir gelişme olduğunu kaydeden Ardic, "Savaş artık sadece sınır hattını değil, üretim bantlarını da titreten bir dalgaya dönüştü" dedi.

Türkiye özelinde bu gelişmelerin risk ve stratejik zorunluluk olmak üzere iki yönlü okunması gerektiğini kaydeden Ardic, "BİRİNCİSİ, risk boyutudur. Enerji ihtilacı bir ülke olarak petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki her yükseliş; cari denge, enflasyon ve üretim maliyetlerimiz üzerinde baskı oluşturmaktadır. Biz sanayiciler için enerji faturası yalnızca bir maliyet kalemi değil, rekabet gücümüzü doğrudan etkileyen stratejik bir değişkendir. Özellikle ihracat pazarlarında talebin yavaşladığı, finansmanı erişiminde zorlaştığı bir dönemde enerji kaynaklı yeni şoklar, üretim planlamasını daha da zorlaştırmaktadır" dedi. İkinci yönün ise stratejik zorunluluk olduğunu kaydeden Ardic, "Son dönemde yaşanan gelişmeler bize çok açık bir gerçeği yeniden göstermektedir: Güçlü savunma sanayii bir zorunluluktur. Savunma sanayii ekonomik ve teknolojik bağımsızlığımızın da en güçlü taşıyıcısıdır. Savunma sanayii elde edilen her kabiliyet, diğer sektörlerin teknoloji seviyesini de yukarı taşır. Savunma teknolojisinde bağımsız olmanın geleceğizdir. Bu nedenle savunma sanayisinde yakaladığımız ivmeyi daha geniş bir sanayi dönüşümüne yaymalı, kritik teknolojilerde derinleşmeli, yerli üretim kabiliyetini arttırmalı ve sanayimizle küresel şoklara karşı daha dayanıklı hale getirmeliyiz. Çünkü artık güçlü ülke olmanın yolu, sadece sınırları korumaktan değil, üretim omurgasını da çelikleştirilmekten geçiyor" diye konuştu.

"Arz kapasitesi güçlendirilmeli"

Arz kapasitesini yeterince güçlendirilemediği bir ekonomide, makroekonomik dengenin kalıcı biçimde sağlanmasının, enflasyonla etkili ve gerçekçi bir mücadelelenin yürütülmesinin mümkün olmadığını kaydeden Ardic, şöyle devam etti. "Tarım zayıflıyor, sanayi istenen ölçüde büyümüyor ve üretim kapasitesi yeterince genişlemiyorsa, yalnızca talebi baskılayarak kalıcı fiyat istikrarı sağlanamaz. Çünkü mesele yalnızca para politikası meselesi değildir. Mesele üretimdir, verimlilik, tarımda ve sanayide arz kapasitesini yeniden güçlendirmektir. Arz yönünü güçlendirmeden ne kaliteyi büyütürüz, ne de kalıcı refah artışından söz edemeyiz. Gerçekçi ve sürdürülebilir bir enflasyonla mücadelenin yolu; üretimi, sanayiyi, tarımı ve verimliliği merkeze alan bir büyüme anlayışından geçmektedir."

İmalat sanayi üretim gücünü kaybediyor

Sanayi üretim endeksinin Ocak ayında hem aylık hem yıllık bazda gerilediğine dikkat çeken Ardic, imalat sanayinde; ara malı, sermaye malı, tekstil, giyim, deri, kimya, ana metal ve mobilya gibi birçok temel sektörde üretim gücünün kaybedildiğini vurguladı. Kur baskısıyla enflasyonu düşürmeye dayalı yaklaşımın, enflasyonu istenilen seviyeye düşürmediği gibi sanayicinin rekabet gücünü önemli ölçüde zayıflattığını söyleyen Ardic, "Verimliliği artıran yapsal reformlar ve sürdürülebilir ekonomi politikaları olmadan kalıcı toparlanma mümkün değildir. Üretimi ve yatırımları yeniden ayağa kaldıracak bir yaklaşma ihtiyacı vardır. Çünkü Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesi; tüketimden değil, üretimden geçmektedir" dedi.

"Yüksek gıda enflasyonu sadece don ve kuraklıkla açıklanamaz"

Şubat ayı verilerinin, enflasyonla mücadelede risklerin arttığını gösterdiğini kaydeden Ardic, "Yüksek gıda enflasyonu yalnızca geçici don olayları ya da kuraklıkla açıklanamaz. Asıl sorun daha derindedir. Tarım sektörümüzün uzun süredir yüksek girdi maliyetleri, düşük verimlilik, plansız üretim, sulama altyapısındaki yetersizlikler, küçük ölçekli işletme yapısı ve tedarik zincirindeki aksaklıklar gibi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Körfez'deki savaşla birlikte özellikle gübre ve diğer tarımsal araç-gereçlerin tedariği zorlaşırken maliyetler daha da artacaktır. 2025'te tarımsal üretim hacmimiz bir önceki yıla göre yüzde 10,6 darsalmış, üretim düzeyi 2018'den bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir. Bu durum, gıda enflasyonu ve fiyat istikrarı açısından da önemli bir risk alanı oluşturmaktadır" değerlendirmesi yaptı. Tarım politikalarının bütüncül bir anlayışla ele alınması gerektiğini kaydeden Ardic, hem üreticiyi hem sanayiciyi hem de tüketiciyi koruyan ve kazandıran "sözleşmeli tarım modelinin" yaygınlaştırılması gerektiğini söyledi.

ANKARA/EKONOMİ

Bahçivan: Sanayicide mücadele verecek ne kan ne de can kaldı

YENER KARADENİZ/STANBUL

AYMOD Fuarı'nda konuşan ISO Başkanı Erdal Bahçivan, sanayicinin enflasyonla mücadelede artık sınırına geldiğini vurgulayarak "Bu mücadelede bizden beklenen ne kan ne de can kaldı" dedi. TIM Başkanı Mustafa Gültepe ise artan savaş ortamında ihracatın sürdürülebilirliği için ekonomi politikalarının güncellenmesi ve sanayide daha güçlü destek verilmesi gerektiğini ifade etti. Türkiye Aylakları Sanayicileri Derneği (TASD) tarafından 74 üncüsü düzenlenen AYMÖD Aylakları Moda Fuarı başladı. Toplam 3 salonda 26 bin metrekarelik alanda 25'i yabancı olmak üzere 200'ün üzerinde katılımcının yer aldığı fuarın açılışı Ticaret Bakanı Yardımcısı Mahmut Gürean, ISO Başkanı Erdal Bahçivan, TIM Başkanı Mustafa Gültepe ve TASD Başkanı Berke İçten tarafından gerçekleştirildi.

Alanında Avrupa'nın en büyüğü olan AYMÖD'ü 5 bini yabancı, yaklaşık 20 bin profesyonelin ziyaret etmesi bekleniyor. TASD öncelikle yıllarda olduğu gibi bu yıl da Ticaret Bakanlığının desteğiyle VIP alım heyeti programı düzenledi. Heyet kapsamında İstanbul'a gelen yaklaşık 600 nitelikli alımcın seyahat ve konaklama giderleri TASD tarafından karşılandı. AYMÖD, 28 Mart Cumartesi akşamına kadar açık kalacak.

"Sanayide ve ihracatçı üzerinden savaş verme gücümüz kalmadı"

AYMOD fuarının açılışında konuşan İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan, burada yaptığı konuşmada 37 yıldır istikrarlı bir şekilde devam eden fuarın bu noktaya gelmesinin önemli bir başarı olduğunu dikkat çekti. Bahçivan, "Bu işler sevgi ve aşk olmadan yapılacak işler değil. Hesapta olmayan öngörülemeyen olaylar ile karşılaşıyoruz. Savaşlarda dünyanın kapandığı dönemde sürdürmek zorunda sanız işlerinizi. Bu işler bu nedenle çok kolay olmuyor" dedi. Kuzeyde devam eden Rusya ve Ukrayna savaşına bu kez de Güney'de yeni bir savaşın daha eklendiğine dikkat çeken Bahçivan, şöyle devam etti. "İran üzerinden başlayan mücadele, sadece siyasi ve askeri savaş değil ekonomik bir

savaş dönüştü. Bu savaş en kısa zamanda sona erecek ama savaşın oluşturduğu ekonomik tahribat ciddi anlamda hayatımıza girdi. İstemek de bu durum Türkiye ekonomisine derinden etkileme noktasında ilk işaretleri vermeye başladı. OVP'nin temel amacı enflasyonu çözmek ve finansal istikrarı sağlamaktır. Enflasyonu çözmek konusunda da en büyük fedakarlığı sanayici üstleniyor. Bizden kaynaklanmayan problemi çözümü konusunda yoğun bir sabık mücadele ve dayanma gücü gösterdik ama bu içine girdiğimiz durum bizim program ile ilgili değerlendirmeye ve testlere giden geçirme mecburiyetini veriyor. Sanayici ve ihracatçı üzerinden bu savaş verme konusunda gücümüz kalmadı. Herkesin bunu anlaması lazım. Türk sanayide ve ihracatçısı 3 yıldır bu mücadeleyi fazlasıyla verdi. Rekabette, maliyeten yatırımdan taviz verdik ama artık bu mücadelede bizden beklenen ne kan ne de can var" diye konuştu.

"Sanayi daha fazla ön plana konulmalı"

Türkiye ihracatçıları Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe de orta vadede Türkiye'yi ilk 10 ihracatçı ülke arasına koymak için çalışmalarını belirtti. Bu kapsamda 2025 yılında ihracatta artış yaşandığı ama ihracatın artıran sektör sayısının ise 3 sektör ile sınırlı kaldığını belirten Gültepe, "Dünyanın değiştiği savaşların arttığı ortamda ihracatın artması önemli. İhracattaki artış 3 sektörden kaynaklandı. Biz istiyoruz ki bu artışlar 26 sektörde ve hizmet ihracatında da gerçekleşsin. Tüm sektörlere yayılmasını ki her yıl ihracatta en az yüzde 10 büyüyebilelim" dedi.

3-4 yıldır Kuzey'de bir savaş olduğunu, Filistin'de ise bir katliam yaşandığını dile getiren Gültepe, "Şimdi İran savaşına bu günümüzde. Dolayısıyla biz bulunduğumuz coğrafyada güçlü olmak zorundayız. Sektörlerimizin de güçlü olması lazım. Emek yoğun sektörlerin ise çok daha güçlü olması lazım. Bu kapsamda verilen destekler önemli. Ama daha fazla desteğe ihtiyaç var. Çünkü rekabetçilikte büyük sorun var. Cari fazla veren bir sektör cari açık verir duruma geldi" dedi. Sanayicinin üzerindeki enflasyon yükünün artık yaşayamaması gerektiğini belirten Gültepe, şöyle

devam etti: "İran savaşından önceki uygulamaların politikaları ile savaş sonrası politikaların artık değişmesi gerektiğini ve desteklerin de daha fazla artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Sanayi daha fazla ön plana konulmalı. Tüm bu mücadelede bu sanayinin ayağa kalması için istişare ile var gücümüz ile çalışıyoruz. Savaş olmasına rağmen fuarların, ticaret heyetlerinin büyük önem taşıyor. Umarız ki pandemide yaşadığımız artış yine aynı şekilde bu tarafa doğru yansır. Umuyoruz ki AB'ye olan ihracatımız daha fazla yukarı doğru çıkar."

"Büyüme kompozisyonunda makas değişikliği yapılmalı"

TASD Başkanı Berke İçten de rekabetçilikle ilgili sorunların nedeniyle ayakkabı sektörünün son üç yılda adet bazında yüzde 50 ihracat kaybı yaşadığını hatırlattı. Üç yıl önce yaklaşık 350 bine ulaşan ihracatın şimdi yüzde 40'ını kaybettiklerini belirten İçten, şöyle devam etti: "Rekabetçilikle ilgili sorunlarımız devam ederken şimdi bir de savaş gerçeğiyle karşı karşıyayız. Savaş nedeniyle enerji ve lojistik maliyetlerinde hızlı bir artış yaşanıyor. Diğer taraftan Avrupa ve ABD'li markalar için Türkiye 'yakından tedarik merkezi' ve güvenli üretici kimliğiyle öne çıkıyor. Pandemi döneminde benzer bir şekilde Asya'daki siparişlerin bir kısmı ülkemize kayabiliyor. Savaşın başlamasıyla birlikte küresel markalar Türkiye'deki üretimlerini artırmak istiyor. Ancak yüksek maliyetler markaların ülkemizde üretim yapma motivasyonunu azaltıyor. Dolayısıyla bizim her türlü hammadde ve yan sanayide üretimimizin önündeki engellerin kaldırılması gerekiyor. Hammadde ve yan sanayide ürünlerin ithalataında vergilerin kaldırılması halinde üretim maliyetlerimizin en az yüzde 25 ucuzlayacağını söyleyebilirim." Berke İçten, savaş nedeniyle artan petrol fiyatları ve navlun maliyetleri nedeniyle 2026 yılı için öngörülen enflasyon hedefinden uzaklaşma riskinin arttığını dikkat çekti. İçten, "Reel kur endeksinin en azından mevcut seviyesini koruyabilmesi için kurun enflasyona paralel artması büyük önem arz ediyor. Büyüme kompozisyonunda da iç talepten dış talebe doğru bir 'makas değişikliği' gerekiyor" diye konuştu.

AYMÖD Aylakları Moda Fuarı'nın açılışı. Ticaret Bakanı Yardımcısı Mahmut Gürean, ISO Başkanı Erdal Bahçivan, TIM Başkanı Mustafa Gültepe ve TASD Başkanı Berke İçten tarafından gerçekleştirildi.

İhracat yükü, savaşla birlikte alternatif rota arayışına girdi

Ortadoğu'daki savaşın etkisiyle ihracat yükü alternatif rota arayışına girerken, artan navlun ve operasyon maliyetleri sevkiyatları yavaşlattı. Martın ilk üç haftasında ihracatta sert düşüş yaşanırken, lojistikte belirsizlik ve maliyet baskısı yeni pazar arayışını hızlandırdı. Bu dönemde alternatif çözümleri hızlı şekilde devreye alan lojistik şirketleri ise sektörde bir adım öne geçti.

SEYİR DEFTERİ

AYSEL YÜCEL
aysel.yucel@nbe.com.tr

Lojistik sektöründe kırılganlık artıyor

Sektörün genel görünümüne bakıldığında, jeopolitik risklerin lojistik üzerindeki belirleyici etkisinin arttığı görülüyor. Enerji fiyatları, sigorta primleri ve rota değişiklikleri, taşımacılık maliyetlerini doğrudan etkilerken, tedarik zincirinde kırılganlığın da artıyor. Uzmanlara göre mevcut tablo, kısa vadeli bir dalgalanmanın ötesine geçmiş durumda. İhracat yükünün alternatif rotalara kaydışı, maliyetlerin kalıcı olarak yükseldiği ve lojistikte yeni bir denge arayışının başladığı bir döneme giriliyor.

tarifeleri, önümüzdeki dönemde maliyetlerin daha da artabileceğine işaret ediyor. Artan yakıt fiyatları nedeniyle devreye alınan acil yakıt ek ücretleri (EBS) de navlunları yukarı çeken bir diğer unsur olarak öne çıkıyor.

Hürmüz Boğazı'ndaki riskler nedeniyle gemilerin alternatif rotalara yönelmesi, transit sürelerini 10-14 gün uzattı. Ümit Burnu üzerinden yapılan seferler, hem süreyi uzattı hem de yakıt tüketimini artırıyor. Sektör hesaplamalarına göre bu rota değişikliği, konteyner başına 400-600 dolar ek maliyet yaratıyor. Uzmanlar, haftalık artışların artık geçici dalgalanma değil, "yeni bir taban fiyat" oluşturduğunu belirtiyor. Denizyolunda kriz uzarsa küresel konteyner taşımacılığına 30 milyar doların aşan ek yakıt maliyeti binebileceği öngörülüyor.

Havayolu da etkilenecek

Denizyolundaki sıkışma, havayolu taşımacılığına da yansdı. Jet yakıtı fiyatlarındaki artış ve hava sahası kısıtlamaları nedeniyle hava kargo fiyatları son bir haftada yüzde 12 yükseldi. Ortadoğu ve Güney Asya çıkışı hatlarda bu artış yüzde 22'ye ulaşırsa, bazı rotalarda yüzde 70'e varan sıçramalar görüldü. Hava sahasının riskli hale gelmesi nedeniyle uçuş rotalarının uzaması da maliyetleri artırıyor.

Ortadoğu'da tirmanan gerilim, Türkiye'nin ihracat ve lojistik hattında zincirleme bir kırılmaya yol açtı. Savaşın yarattığı jeopolitik riskler, enerji fiyatlarındaki sert dalgalanma ve değişen taşıma rotaları, hem maliyetleri yukarı çekti, hem de ihracat akışını yavaşlattı. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) yetkilileri, mart ayının ilk üç haftasında Körfez'e yönelik ihracatta yaklaşık yüzde 50'ye varan gerileme yaşadığını belirterek, sahadaki lojistikçiler bu düşüşün yalnızca Ortadoğu ile sınırlı kalmadığını vurguluyor.

Ortadoğu pazarına çalışan sektörlerde sipariş iptalleri ve ertelemeler artarken, ihracatçılar yeni pazar ve alternatif rota arayışına yöneldi. Ancak artan navlun ve operasyon maliyetleri nedeniyle tüm rotalarda sevkiyatların zorlaştığı belirtiliyor.

Savaşın etkisiyle Körfez hattında taşımacılık ciddi biçimde aksadı. Hat operatörlerinin riskli bölgelere doğrudan servis vermekten kaçınması, yüklerin aralimanlarda bırakılmasına neden oluyor. Sektör kaynakları, birçok hattın yükü yalnızca Körfez'deki aktarma limanlarına kadar taşındığını, son teslimatın ise ithalataçya bırakıldığını ifade ediyor. Sigorta hizmetleri de maliyet artışlarından payını aldı.

Bu durum, özellikle son taşıma maliyetlerinde sert artışa yol açtı. Daha önce birkaç bin dolar seviyesinde olan bölgesel karayolu navlunun teslimat ücretlerinin 10 bin dolar seviyelerine kadar çıktığı belirtiliyor.

Asset GLI Denizyolu ve Hava Kargo Müdürü Burak Kerimoğlu, "Eskiden Cebel Ali'ye giden bir yük için son taşıma maliyeti 1.000-2.000 dolar seviyesindeydi. Şimdi aynı yük, aktarma limanından nihai noktaya ulaştırılmak istendiğinde çok daha yüksek maliyetlerle karşılaşıyor" dedi. Artan

maliyetler, ihracatçıları ürün bazında da ayırtırmaya başladı. Ticari değeri yüksek ürünlerde firmalar sevkiyatlarını sürdürmek için maliyet artışına katlanırken, düşük fiyatlı ürünlerde sipariş iptalleri dikkat çekiyor. Sektörde haftalık düzenli yüklemeye yapan bazı firmaların mart ayında sevkiyatlarını tamamen durdurduğu belirtiliyor. Özellikle Ürdün Akabe hattında haftada 8-10 konteyner yükleyen firmaların "bekle-gör" pozisyonuna geçtiği ifade ediliyor. Depolama maliyetleri de artan belirsizlikte birlikte ihracatçı üzerinde ek baskı oluşturuyor. Yükünü sevk edemeyen firmalar, mallarını iç piyasaya yönlendirmek ya da alternatif pazarlara satmak zorunda kalıyor.

Limanlardasıkışma ve ardiye yükü

Krizin ilk günlerinde limanlara giren ancak sevk edilemeyen yükler, yeni bir maliyet kalemi yarattı. Günlerce limanda bekleyen yükler için firmalara yüksek ardiye bedelleri yansıtıldı. Beyannameyi açılmış yüklerde süreç daha da karmaşık hale gelirken, ihracatçılar hem cezai risklerle hem de itibar kaybıyla karşı karşıya kalıyor. Beyanname açılmamış yüklerde ise firmalar yüklerini limandan çekerek alternatif planlara yönelmeye çalışıyor.

Kerimoğlu, mevcut durumda ihracatın planlanabilir olmaktan çıktığını ve belirsizliğin ana risk unsuru haline geldiğini vurguluyor.

Avrupa hattında da daralma var

Navlundaki artış ve rota uzamaları, bu pazarlara yapılan ihracatta maliyet baskısını artırıyor. ABD hattında konteyner başına 1.500-1.800 dolara varan ek maliyetler oluştuğu, bazı hatlarda bu artışın 2.000 doların üzerine çıktığı ifade ediliyor. Yakıt fiyatlarındaki yükselişin, son taşıma

maliyetlerini de yukarı çektiği belirtiliyor. Medkon CEO'su Mahmut Işık, "Avrupa tarafında henüz talep tamamen daralmamış olsa da, nisan ayı itibarıyla düşüşün daha net hissedileceğini öngörüyoruz. Bizim yıllık bazda ihracatımızda mart ayında yaklaşık yüzde 20 daralma var. Ki biz Ortadoğu hattında zaten taşıma yapmıyoruz" dedi.

Küresel ölçekte bakıldığında da navlun

piyasasında yukarı yönlü hareket dikkat çekiyor. Drewry Dünya Konteyner Endeksi'nin 40'lık konteyner başına 2.172 dolara yükselmesi, artış trendinin sürdüğüne işaret ediyor. Savaşın başlamasından bu yana navlundaki artış oranı yüzde 15'e dayandı. Özellikle Transpasifik hatlarında artış belirginleşirken, Asya-Avrupa hattında görece sınırlı bir yükseliş gözleniyor. Ancak armatörlerin açıkladığı yeni FAK

Alternatif pazar arayışı hızlandı

Yaşanan gelişmeler, ihracatçıyı yeni pazar arayışına itti. Türkiye Cumhuriyetler, Avrupa içi alternatif dağıtım kanalları ve farklı tedarik zinciri modelleri daha fazla konuşulmaya başlandı. Ancak her ürünün her pazarda karşılık bulamaması, bu geçişin sınırlayan önemli bir unsur olarak öne çıkıyor. Özellikle düşük marjlı sektörlerde alternatif pazar bulunsa bile artan lojistik maliyetleri rekabet gücünü zayıflatıyor. Buna karşılık bazı firmalar, krizi fırsata çevirecek hamleler de yapıyor. Krizin ilk günlerinde hammadde stoklayan şirketlerin maliyet avantajı yakaladığı ve önümüzdeki dönemde rekabete öne çıkabileceği ifade ediliyor.

Bahçivan: Enflasyonla mücadele edecek gücümüz kalmadı

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaşın oluşturduğu ekonomik tahribatın hayatlarına girmeye başladığını söyledi. Bahçivan, ilk işaretlerin gelmeye başladığını da belirterek, "Enflasyonu çözme programında da en büyük fedakarlığı sanayicimiz üstlenmiş vaziyette. Ama bu durum, bütün değerlendirme ve tespitlerimizi tekrar gözden geçirme mecburiyetini veriyor. Artık sanayici ve ihracatçı üzerinden enflasyonla mücadele edecek gücümüz kalmadı" dedi. **s13**

"SAVAŞ DÖNEMİNDE POLİTİKALAR DEĞİŞMELİ" DİYEN GÜLTEPE:

Daha fazla destek daha fazla istişare gerekiyor

Avrupa'nın en büyük ayakkabı moda fuarının açılışında konuşan TİM Başkanı Mustafa Gültepe, emek yoğun sektörlerde desteğin artırılmasını istedi. Gültepe, "Bu sektörlerin güçlerini geri kazanması için daha fazla desteğe ihtiyacımız var. Çünkü gerçekten rekabette büyük problem yaşıyoruz" dedi.

Alanında Avrupa'nın en büyük etkinliği olma özelliği taşıyan AYMÖD Uluslararası Ayakkabı Moda Fuarı'nın 74'üncüsü kapılarını açtı.

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD) İstanbul Fuar Merkezi'nde düzenlenen ve 25'i yabancı 200'den fazla firmanın katıldığı fuarda, 2026/2027 sonbahar/kaş koleksiyonları görücüye çıktı. Ticaret Bakanlığının desteğiyle gerçekleştirilen ve 5 bini yabancı olmak üzere 20 bine yakın profesyonelin ziyaret etmesi beklenen fuarın açılış için tören düzenlendi.

"Sektörler güçlerini geri kazanmalı"

Törende konuşan Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, ayakkabı, deri, deri mamulleri, hazır giyim, tekstil, halı ve mobilya gibi emek yoğun sektörlerle sunulan desteklerin artırılmasını çağırısında bulundu. Gültepe, "Bu sektörlerin güçlerini geri kazanması için daha fazla desteğe ihtiyacımız var. Çünkü gerçekten rekabette büyük problem var ki bunu da ayakkabı sektörü yaşıyor. ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaş başlamadan önceki politikalarla savaş dönemindeki politikaların değişmesi gerekiyor. Daha fazla destek verilmesi, daha fazla istişare gerekiyor" dedi.

Ayakkabı sektörünün Ticaret Bakanlığının destek ve koruma önlemleri sayesinde bir nebeze de olsa nefes aldığı anlatılan Gültepe, önceki yıllarda ulaşılan üretim seviyesini tekrar kazanmayı amaçladıklarını sözlerine ekledi.

"Üretim ve ihracatta dengeleme olmadı"

TASD Başkanı Berke İçten de Rusya-Ukrayna savaşı bitmeden ABD ve İsrail'in İran'a saldırısıyla başlayan yeni karışıklığın yol açtığı olumsuzlukları anlattı.

İçten, bu süreçte ayakkabı gibi pek çok emek yoğun sektörün zor-

landığını belirterek, olumsuzluklar nedeniyle maliyet avantajını kaybettiklerini, bu yüzden ayakkabı sektörünün 2023 yılında dış ticaret açığı vermeye başladığını söyledi. Ticaret Bakanlığının e-ihracat platformlarından gelen ve kanserojen maddeler içeren ayakkabı ithalatına yönelik kısıtlamaları sonrası ithalatın düşme eğilimine girdiğini kaydeden İçten, ancak ihracatta ve üretimde henüz dengeleme olmadığını bildirdi.

"Bazı hammaddelerin ithalatındaki vergi kaldırılmalı"

Yıllık 550 milyon çift üretim gerçekleştiren ayakkabı sektörünün şu anda 400 milyon çiftin altına gerilediğini anlatan İçten, "Özellikle savaş konjonktüründe ham madde tedarikindeki zorlukların ve birtakım fırsatçılıkların ortaya çıktığı bugünlerde Ticaret Bakanlığımızın buna izin vermediğini biliyoruz ve bunu yakından takip ettiklerini görüyoruz. Özellikle ayakkabı ihracatımız ve üretimimiz noktasında bu senenin bir dengeleme yılı olacağını öngörüyoruz ve bekliyoruz" açıklamasını yaptı.

Berke İçten, özellikle artan navlun fiyatları ve Uzak Doğu'dan tedarikte zorluklar yaşama ihtimali karşısında pazara yakın olan ve güçlü üretici konumundaki Türkiye'nin öne çıkma potansiyeli ve avantajının bulunduğunu vurguladı. Bu potansiyelin maliyet

"Enflasyonla mücadele edecek gücümüz kalmadı"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaşın oluşturduğu ekonomik tahribatın hayatlarına girmeye başladığını dile getirdi. Bahçivan, "Bu durum Türkiye ekonomisini de şu anda derinden etkileme noktasındaki ilk işaretleri vermeye başladı" dedi. Türkiye'de yaklaşık 3 yıldır Orta Vadeli Program'ın (OVP) uygulandığını hatırlatan Bahçivan, şu açıklamalarda bulundu: "OVP'nin temel amacı enflasyonu çözmek ve arzu ettiğimiz finansal istikrarı sağlamak. Enflasyonu çözmek programında da en büyük fedakarlığı sanayicimiz üstlenmiş vaziyette. Bizden kaynaklanmayan bir enflasyonun çözümü ve problemi noktasında sanayi

sektörü olarak yoğun bir sabrı, mücadeleyi ve dayanma gücünü bugüne kadar gösterdik, göstermeye de gayret ediyoruz. Fakat bu içine girmiş olduğumuz durum, bu programla ilgili bütün değerlendirmelerimiz tekrar gözden geçirme mecburiyetini bize veriyor. Artık sanayici ve ihracatçı üzerinden enflasyonla mücadele edecek gücümüz kalmadı." Bahçivan, şu anda emek yoğun sektörlerin desteklenmesinin çok önemli olduğunu altını çizerek, "Rekabeti sürdürülebilmek noktasında destekler ve teşvikler özellikle emek yoğun sektörler üzerinde daha fazla yoğunlaşmalı. Bunlar, gerek kredi mekanizması gerek istihdamı destekleme gerek farklı teşvikler gerekse vergiye dönük teşviklerle bir modele dönüştürülmeli" diye konuştu.

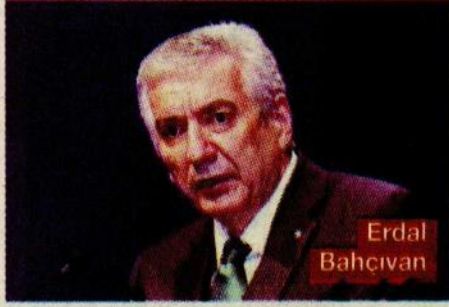
avantajıyla desteklenmesi gerektiğinin altını çizen İçten, ayakkabıda kullanılan bazı ham maddelerin ithalatındaki vergilerin kaldırılması çağrısında bulundu.

"Tedbirleri almayı sürdürüyoruz"

Ticaret Bakan Yardımcısı Mahmut Gürçan ise Türkiye ekonomisinin son 22 çeyrektir güçlü büyüme performansını sürdürdüğünü söyledi. Bu güçlü performansta ihracatın katkısına dikkat çeken Gürçan, şöyle devam etti: "İhracatımız 2025'te yüzde 4,4 artarak 273,3 milyar dolara ulaştı. Bulduğumuz şartlarda ihracatımızın artması son derece önemli. Deri ve ayakkabı sektörü de, köklü üretim geleneği, güçlü sanayi altyapısı, tasarım kapasitesi ile Türkiye'nin önemli ihracatçı sektörleri arasında yer alıyor. 200 ülke ve bölgeye ürün satan sektörümüz, 2025 yılında 1,8 milyar dolar-

lık ihracat gerçekleştirdi. Deri ve ayakkabı ihracatımızda bir daralma olduğunu hep beraber tespit ettik. Gerek artan küresel risk algısı ve uluslararası konjonktürde yaşanan belirsizlikler, gerekse önde gelen ihracat pazarlarında ortaya çıkan talep daralmaları deri ve ayakkabı sektörümüzü açısından zor yılları beraberinde getirdi. Bu zorlukları aşmak için önlemlerimizi alıyoruz."

Gürçan, ihracatçıları Türk Eximbank, İhracatı Geliştirme AŞ ve Türk Ticaret Bankası gibi mekanizmalar sayesinde sunulan desteklere ilişkin veriler paylaşarak, "Tüm bu çabalardan da anlaşılacağı üzere ihracatçıların finansmana erişimi bakanlığımız için en öncelikli gündem maddelerinin başında gelmekte olup, finansman konusunu hassasiyetle takip ettiğimizi de belirtmek istiyoruz" açıklamasında bulundu.

'Mücadele verecek ne kan ne de can kaldı'

İSTANBUL Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayicinin enflasyonla mücadelede artık sınırına geldiğini vurgulayarak, "Bu mücadelede bizden beklenecek ne kan ne de can kaldı" dedi.

AYMOD Ayakkabı Moda Fuarında konuşan Bahçivan, Rusya ve Ukrayna savaşına bu kez de güneyde yeni bir savaşın daha eklendiğine dikkat çekerek "Sadece siyasi ve askeri savaş değil ekonomik bir savaşa dönüştü. Bu durum Türkiye ekonomisine derinden etkileme noktasında ilk işaretleri vermeye başladı" dedi. Orta Vadeli Program'ın temel hedefinin enflasyonu düşürmek ve finansal istikrarı sağlamak olduğunu hatırlatan Bahçivan "Bu süreçte en büyük yükü sanayicinin taşıdığını söyledi. Bahçivan, Bu savaşın verme konusunda gücümüz kalmadı. Herkesin bunu anlaması lazım" diye konuştu.

'Sanayicinin dayanma gücü kalmadı'

ULUSLARARASI AYMÖD Ayakkabı Moda Fuarı'nın açılışında konuşan **İstanbul Sanayi Odası (ISO)** Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayi ve ihracatçının dayanma gücünün kalmadığını söyledi. Enflasyonla mücadelede en büyük fedakarlığı sanayicilerin üstlendiğini belirten Bahçivan, "Sanayiciler, yoğun bir sabır ve mücadeleyle dayanma gücü gösterdi. Fakat içine girdiğimiz durum bu programla ilgili değerlendirmelerimizi tekrar gözden geçirmemiz gerektiğini ortaya koyuyor. Artık sanayici ve ihracatçı üzerinden enflasyonla mücadele edecek gücümüz kalmadı." dedi.

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD) Başkanı Berke İçten, küresel markaların ülkemizde üretimlerini artırmak istediğini, ancak yüksek yan sanayi maliyetleri nedeniyle tereddüt ettiklerini söyledi. İçten, ham madde ve yan sanayi ithalatında verginin kaldırılması halinde üretim maliyetlerinin en az yüzde 25 ucuzlayacağını bildirdi. İçten, rekabetçilikle ilgili sorunlar nedeniyle ayakkabı sektörünün son üç yılda adet bazında yüzde 50 ihracat kaybı yaşadığını hatırlattı. İçten, "Gümrük vergisinin sıfırlanmasını beklediğimiz PU suni deri ve airfile kumaş gibi yedi-sekiz kalem malzeme var. Bu malzemelerle ilgili de en kısa zamanda bir çalışma yapılacağını ümit ediyoruz." diye konuştu.